

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (veľká komora)

z 20. apríla 2010*

Vo veci C-265/08,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 234 ES, podaný rozhodnutím Tribunale amministrativo regionale per la Lombardia (Taliansko) z 15. apríla 2008 a doručený Súdnemu dvoru 19. júna 2008, ktorý súvisí s konaním:

Federutility,

Assogas,

Libarna Gas SpA,

Collino Commercio SpA,

Sadori Gas Srl,

* Jazyk konania: taliančina.

Egea Commerciale Srl,

E.On Vendita Srl,

Sorgenia SpA

proti

Autorità per l'energia elettrica e il gas,

SÚDNY DVOR (veľká komora),

v zložení: predseda V. Skouris, predsedovia komôr A. Tizzano, K. Lenaerts, J.-C. Bonichot (spravodajca) a E. Levits, sudcovia C. W. A. Timmermans, A. Rosas, G. Arestis, M. Ilešič, J. Malenovský, U. Löhmus, A. Ó Caoimh a J.-J. Kasel,

generálny advokát: D. Ruiz-Jarabo Colomer,
tajomník: R. Şereş, referentka,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní z 8. septembra 2009,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

- Federutility, v zastúpení: T. Salonico, D. Bonvegna a G. Candeloro, avvocati,
- Assogas, v zastúpení: G. Ferrari a F. Todarello, avvocati,
- Libarna Gas SpA, Collino Commercio SpA, Sadori Gas Srl a Egea Commerciale Srl, v zastúpení: F. Todarello a F. Novelli, avvocati,
- Sorgenia SpA, v zastúpení: P. G. Torrani, O. Torrani a G. Malonchini, avvocati,
- talianska vláda, v zastúpení: I. Bruni, splnomocnená zástupkyňa, za právnej pomoci P. Gentili, avvocato dello Stato,
- estónska vláda, v zastúpení: L. Uibo, splnomocnený zástupca,
- poľská vláda, v zastúpení: M. Dowgielewicz, splnomocnený zástupca,
- Komisia Európskych spoločenstiev, v zastúpení: V. Di Bucci, B. Schima a S. Schønberg, splnomocnení zástupcovia,

po vypočutí návrhov generálneho advokáta na pojednávaní 20. októbra 2009,

vyhlásil tento

Rozsudok

- ¹ Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu smernice Európskeho parlamentu a Rady č. 2003/55/ES z 26. júna 2003 o spoločných pravidlách pre vnútorný trh so zemným plynom, ktorou sa ruší smernica 98/30/ES (Ú. v. EÚ L 176, s. 57; Mim. vyd. 12/002, s. 230).
- ² Tento návrh bol podaný v rámci sporu medzi Federutility, Assogas, Libarna Gaz SpA, Collino Commercio SpA, Sadori Gas Srl, Egea Commerciale Srl, E.On Vendita Srl a Sorgenia SpA, podnikmi a združeniami podnikov, ktoré sú činné na talianskom trhu so zemným plynom, a Autorità per l'energia elettrica e il gas (ďalej len „AEEG“) v súvislosti s dokumentmi, v ktorých AEEG definuje „referenčnú cenu“ za dodávku zemného plynu, ktorú musia podniky uvádzať vo svojich obchodných ponukách určených pre jednu časť ich zákazníkov.

Právny rámec

Právo Únie

3 Odôvodnenia č. 2 až 4, 18, 26 a 27 smernice 2003/55 znejú takto:

- „(2) Skúsenosti s vykonávaním [smernice Európskeho parlamentu a Rady 98/30/ES z 22. júna 1998 o spoločných pravidlách pre vnútorný trh so zemným plynom (Ú. v. ES L 204, s. 1; Mim. vyd. 12/002, s. 28)] poukázali na výhody, ktoré môžu vyplývať z vnútorného trhu s plynom, v zmysle zvýšenia účinnosti, zníženia cien, vyššej úrovne služieb a zvýšenia konkurencieschopnosti. Avšak stále pretrvávajú významné nedostatky a možnosti na zlepšenie fungovania tohto trhu, potrebné sú najmä konkrétne ustanovenia na zabezpečenie rovnosti podmienok a zníženia rizík dominantného postavenia na trhu a koristníckeho správania sa... a zabezpečenie ochrany práv malých a zraniteľných odberateľov.
- (3) Rada Európy na svojom zasadnutí v Lisabone v dňoch 23. a 24. marca 2000 vyzvala na rýchle začatie prác k dokončeniu vnútorného trhu v odvetviach elektriny aj plynu a na urýchlenie liberalizácie v týchto odvetviach s cieľom dosiahnuť plnú funkčnosť vnútorného trhu. Európsky parlament vo svojej rezolúci[i] zo 6. júla 2000 na podnet druhej správy Komisie o stave liberalizácie energetických trhov požiadal Komisiu, aby prijala podrobný časový harmonogram na dosiahnutie presne definovaných cieľov smerovaných k postupnej, ale v konečnom dôsledku úplnej liberalizácii energetického trhu.
- (4) Slobody, ktoré zmluva zaručuje obyvateľom Európy – voľný pohyb tovaru, voľné poskytovanie služieb a sloboda usadiť sa –, sú možné len v prostredí

úplne otvoreného trhu, ktorý umožní všetkým odberateľom slobodne si vybrať dodávateľov a všetkým dodávateľom slobodne dodávať svojim odberateľom.

...

- (18) Odberatelia plynu majú mať možnosť slobodne si vybrať svojho dodávateľa. Pri dokončovaní vnútorného trhu s plynom je však potrebné použiť postupný prístup spojený s konkrétnym konečným termínom, ktorý umožní priemyslu, aby sa prispôbil a aby sa zabezpečilo zavedenie vhodných opatrení a systémov na ochranu záujmov odberateľov a zabezpečilo ich reálne a účinné právo na výber dodávateľa.

...

- (26) Aby sa zabezpečilo udržanie vysokého štandardu služby vo verejnom záujme v spoločenstve, všetky opatrenia členských štátov na dosiahnutie cieľov tejto smernice musia byť pravidelne oznamované Komisii. ...

Členské štáty by mali zabezpečiť, aby odberatelia pri pripojení na plynárenskú sústavu boli informovaní o svojich právach na dodávku zemného plynu v stanovenej kvalite a za primerané ceny. Opatrenia členských štátov na ochranu konečných odberateľov sa môžu líšiť v závislosti od toho, či ide o domácnosti a malé a stredné podniky.

(27) Rešpektovanie požiadaviek služby vo verejnom záujme je pre túto smernicu zásadné a je dôležité, aby táto smernica stanovovala spoločné minimálne normy rešpektované všetkými členskými štátmi zohľadňujúce ciele ochrany spotrebiteľa, bezpečnosti dodávky... a rovnocennej úrovne hospodárskej súťaže vo všetkých členských štátoch. Je dôležité, aby požiadavky služby vo verejnom záujme mohli byť interpretované na národnom princípe s ohľadom na okolnosti daného štátu pod podmienkou dodržiavania právnych predpisov spoločenstva.“

4 Článok 2 bod 7 smernice 2003/55 vymedzuje činnosť „dodávky“ takto:

„dodávka“ znamená predaj, vrátane ďalšieho predaja zemného plynu,... odberateľom“.

5 Článok 2 bod 27 smernice 2003/55 definuje „konečných [koncových – *neoficiálny preklad*] odberateľov“ takto:

„... odberate[lia], ktorí nakupujú zemný plyn pre ich vlastné použitie“.

6 Článok 2 bod 28 tejto smernice definuje „oprávnených odberateľov“ takto:

„... odberate[lia], ktorí môžu slobodne nakupovať plyn od dodávateľa podľa vlastného výberu v zmysle článku 23 tejto smernice“.

7 Článok 3 uvedenej smernice stanovuje:

„1. Členské štáty zabezpečia na základe svojho inštitucionálneho usporiadania, s náležitým prihliadnutím k princípu subsidiarity, aby bez toho, aby boli dotknuté ustanovenia odseku 2 boli plynárenské podniky prevádzkované v súlade s princípmi tejto smernice s cieľom dosiahnuť konkurenčný, bezpečný a environmentálne udržateľný trh so zemným plynom a nerobia medzi týmito podnikmi rozdiely, čo sa týka ich práv alebo povinností.

2. Berúc plne do úvahy príslušné ustanovenia zmluvy [FEÚ], najmä jej článku [106], môžu členské štáty uložiť podnikom pôsobiacim v plynárenskom sektore vo všeobecnom ekonomickom záujme povinnosti služby vo verejnom záujme, ktoré sa môžu týkať... ceny dodávok... Tieto povinnosti majú byť jasne definované, transparentné, nediskriminačné, overiteľné a majú zaručovať rovnosť prístupu plynárenských spoločností EU k národným spotrebiteľom. ...

3. Členské štáty prijímú vhodné opatrenia na ochranu koncových odberateľov a na zabezpečenie vysokej úrovne ochrany spotrebiteľa, najmä zabezpečia vhodné záruky na ochranu zraniteľných odberateľov, vrátane vhodných opatrení, ktoré im pomôžu brániť sa proti odpojeniu. ... [Členské štáty] zabezpečia vysokú úroveň ochrany spotrebiteľa, najmä s ohľadom na transparentnosť všeobecných zmluvných podmienok, všeobecných informačných mechanizmov a mechanizmov na urovanie sporov. Členské štáty zabezpečia, aby bol oprávnený odberateľ účinne schopný prejsť k inému dodávateľovi. Prinajmenšom v prípade odberateľov z radov domácností tieto opatrenia zahŕňajú opatrenia uvedené v prílohe A.

...

6. Členské štáty po zavedení tejto smernice informujú Komisiu o všetkých opatreniach prijatých na splnenie povinností služby vo verejnom záujme, vrátane ochrany spotrebiteľa a životného prostredia, a ich možnom účinku na národnú a medzinárodnú hospodársku súťaž bez ohľadu na to, či takéto opatrenia vyžadujú alebo nevyžadujú odchýlky od ustanovení tejto smernice. Následne každé dva roky Komisiu informujú o všetkých zmenách týchto opatrení bez ohľadu na to, či vyžadujú odchýlky od tejto smernice, alebo nie.“

8 Podľa článku 23 ods. 1 smernice 2003/55:

„Členské štáty zabezpečia, aby oprávnenými odberateľmi boli:

...

c) od 1. júla 2007 všetci odberatelia.“

9 Príloha A smernice 2003/55, na ktorú odkazuje článok 3 ods. 3 tejto smernice, spresňuje:

„Bez toho, aby boli dotknuté pravidlá spoločenstva o ochrane spotrebiteľa,... slúžia opatrenia uvedené v článku 3 na zabezpečenie, aby odberatelia:

...

- g) ... pripojení na plynárenskú sústavu [boli] informovaní o svojich právach byť zásobovaní zemným plynom stanovenej kvality za primerané ceny v rámci platných vnútroštátnych právnych predpisov.“

Vnútroštátne právo

- ¹⁰ Krátko pred 1. júlom 2007, teda posledným dňom stanoveným na úplnú liberalizáciu trhu so zemným plynom dodávaným koncovým odberateľom, bol talianskymi orgánmi prijatý zákonný dekrét č. 73 z 18. júna 2007 (Guri č. 139 z 18. júna 2007, s. 4), ktorým sa AEEG priznala právomoc stanoviť referenčné ceny pre dodávky zemného plynu určitým odberateľom. Tento zákonný dekrét, zmenený na zákon po zmene a doplnení zákonom č. 125 z 3. augusta 2007 (Guri č. 188 zo 14. augusta 2007, s. 6), vo svojom článku 1 ods. 3 stanovuje toto:

„Na zabezpečenie ustanovení Spoločenstva o univerzálnej službe [AEEG] určí štandardné podmienky poskytovania služby a na základe skutočných nákladov na službu prechodne stanoví referenčné ceny... pre dodávky zemného plynu domácnostiam („domesticí“), ktoré prevádzkovatelia distribučných sústav alebo predajcovia v rámci povinností verejnej služby zaradia do svojich obchodných ponúk, pričom zohľadnia možnosti výberu medzi odlišnými tarifnými úrovňami a časovými pásmami. Článok 1 ods. 375 zákona č. 266 z 23. decembra 2005... umožňuje v lehote šesťdesiatich dní od nadobudnutia účinnosti konverzného zákona k tomuto dekrétu prijať opatrenia zamerané na ochranu užívateľov s osobitným zdravotným stavom alebo ekonomickým znevýhodnením. Právomoci dozoru a zásahu Úradu na ochranu práv užívateľov

ostávajú zachované, a to aj v prípadoch zistených a neodôvodnených zvýšení cien a zmeny podmienok poskytovania služieb pre odberateľov, ktorí ešte nevyužili svoje právo výberu.“

- 11 Dňa 29. marca 2007 AEEG prijal rozhodnutie č. 79/07, ktoré stanovilo nové ekonomické podmienky dodávok zemného plynu za obdobie od 1. januára 2005 do 31. marca 2007, stanoviac zároveň kritériá aktualizácie týchto ekonomických podmienok. V zmysle bodu 1.3.1 tohto rozhodnutia by sa mali vzorce výpočtu schválené na účely aktualizácie variabilnej ceny pre veľkoobchodný trh uplatňovať až do 30. júna 2008. Bod 1.3.2 tohto rozhodnutia priznal AEEG možnosť preveriť existenciu podmienok na ďalšie uplatňovanie tejto právomoci až do 30. júna 2009.

Spory vo veciach samých a prejudiciálne otázky

- 12 Žalobcovia v prejednávanej veci požadujú, aby Tribunale amministrativo regionale per la Lombardia zrušil rozhodnutie č. 79/07 z 29. marca 2007, ako aj rozhodnutia, ktoré po ňom nasledovali.
- 13 Tvrdia najmä, že od 1. júla 2007, teda odo dňa úplnej liberalizácie trhu so zemným plynom stanovenej článkom 23 ods. 1 písm. c) smernice 2003/55, sa má predajná cena zemného plynu stanoviť výlučne na základe dopytu a ponuky. Domnievajú sa, že

definícia referenčnej ceny AEEG v prejednávanej veci porušuje právo Spoločenstva, keďže sa uplatňuje po druhom štvrtroku 2007.

- 14 Za týchto okolností Tribunale amministrativo regionale per la Lombardia rozhodol konanie prerušiť a položiť Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:

„1. Má sa článok 23 smernice... 2003/55..., ktorá upravuje otvorenie trhu s plynom, vykladať v tom zmysle, v súlade so zásadami vyplývajúcimi zo Zmluvy ES, že týmto ustanoveniam a zásadám práva Spoločenstva odporuje vnútroštátna právna norma (a následné akty, ktorými je uplatňovaná), ktorá po 1. júli 2007 ponecháva vnútroštátnemu regulačnému úradu právomoc stanoviť referenčné ceny dodávok zemného plynu domácnostiam („domestici“) (ide o neurčitú kategóriu, nedefinovanú v referenčných pásmach, ktorá sama osebe neznamená posúdenie osobitných situácií sociálno-ekonomického znevýhodnenia, ktoré by mohli odôvodniť stanovenie týchto referenčných cien), ktoré sú podniky distribúcie alebo predaja povinné zahrnúť, v rámci povinnosti verejnej služby, do svojich obchodných ponúk?

alebo

2. Má sa toto ustanovenie (článok 23 uvedený vyššie) vykladať v spojení s článkom 3 smernice 2003/55 (ktorý v odseku 2 stanovuje, že členské štáty môžu vo všeobecnom ekonomickom záujme uložiť podnikom pôsobiacim v plynárenskom sektore povinnosti služby vo verejnom záujme, ktoré sa v súvislosti s tým, čo je relevantné v tomto konaní, môžu týkať ceny dodávok) v tom zmysle, že uvedeným ustanoveniam Spoločenstva neodporuje vnútroštátna právna norma, ktorá pri zohľadnení osobitnej situácie trhu charakterizovaného absenciou podmienok „účinnnej hospodárskej súťaže“ pripúšťa, prinajmenšom v rámci veľkoobchodného

trhu, stanovenie referenčnej ceny zemného plynu správnym orgánom, ktorú musí každý predajca povinne uviesť v obchodných ponukách predložených jeho odberateľom – domácnostiam („domestici“) v rámci koncepcie univerzálnej služby, hoci všetci odberatelia majú byť považovaní za „slobodných“ vo výbere dodávateľa?“

O prejudiciálnych otázkach

¹⁵ V prvom rade je potrebné konštatovať, že z návrhu na začatie prejudiciálneho konania, ako aj zo spisu vyplýva, že spory vo veci samej sa týkajú právomoci AEEG stanoviť opatrenia, podľa ktorých sa náklady spojené s veľkoobchodným predajom zemného plynu musia zohľadniť pri určovaní ceny dodávok zemného plynu, a to určením referenčnej ceny za dodávku zemného plynu, ktorú musia podniky navrhnuť niektorým svojim odberateľom. Z pripomienok a odpovedí predložených Súdnemu dvoru rovnako vyplýva, že ak musia podniky navrhnuť tieto ceny vo svojich obchodných ponukách, sú následne väčšinou nižšie ako ceny, ktoré by vyplynuli na základe dopytu a ponuky. Tieto navrhnuté referenčné ceny odberatelia v zásade prijímú, a tak sa v zmluvách presadia. Z toho vyplýva, že definíciou referenčnej ceny, o akú ide v prejednávanej veci, AEEG určuje úroveň cien dodávky zemného plynu pre časť odberateľov.

¹⁶ Dvomi prejudiciálnymi otázkami, ktoré treba preskúmať spoločne, sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či článok 3 ods. 2 a 3 a článok 23 smernice 2003/55 bránia takej vnútroštátnej právnej úprave, o akú ide v prejednávanej veci, ktorá definíciou referenčnej ceny, o akú ide v prejednávanej veci, umožňuje za podmienok uvedených v predchádzajúcom bode určiť úroveň cien dodávok zemného plynu po 1. júli 2007.

O zásade zásahu členského štátu

- 17 Článok 23 ods. 1 písm. c) smernice 2003/55 stanovuje, že členské štáty zabezpečia, aby si od 1. júla 2007 všetci odberatelia mohli slobodne vybrať dodávateľa zemného plynu.
- 18 Aj keď z tohto článku ani z iných ustanovení tejto smernice vyslovene nevyplýva, že cena za dodávku zemného plynu musí byť od 1. júla 2007 určovaná iba na základe dopytu a ponuky, táto požiadavka vyplýva zo samotného účelu a všeobecnej štruktúry uvedenej smernice, ktorej cieľom, ako to spresňujú jej odôvodnenia č. 3, 4 a 18, je postupná úplná liberalizácia trhu so zemným plynom, v rámci ktorej musia všetci dodávatelia slobodne dodávať svoje tovary všetkým odberateľom.
- 19 Článok 3 ods. 1 smernice 2003/55 v dôsledku toho členským štátom stanovuje, aby na základe svojho inštitucionálneho usporiadania a s náležitým prihliadnutím na zásadu subsidiarity zabezpečili, aby boli plynárenské podniky prevádzkované v súlade so zásadami tejto smernice s cieľom dosiahnuť najmä „konkurenčný... trh so zemným plynom“.
- 20 Cieľom smernice 2003/55 je taktiež, ako to aj spresňujú jej odôvodnenia č. 26 a 27, zabezpečiť v rámci tejto liberalizácie udržanie „vysokého štandardu“ služby vo verejnom záujme a chrániť koncového odberateľa.
- 21 Na splnenie týchto cieľov článok 3 ods. 1 smernice 2003/55 spresňuje, že sa uplatňuje „bez toho, aby boli dotknuté“ ustanovenia odseku 2 tohto článku, ktorý členským

štátom výslovne umožňuje uložiť podnikom pôsobiacim v plynárenskom sektore „povinnosti služby vo verejnom záujme“, ktoré sa môžu týkať najmä „ceny dodávok“.

- 22 Zo znenia tohto odseku 2 vyplýva, že opatrenia prijaté na jeho základe musia byť prijaté vo všeobecnom ekonomickom záujme, majú byť jasne definované, transparentné, nediskriminačné, overiteľné a majú zaručovať rovnosť prístupu plynárenských spoločností Únie k národným spotrebiteľom. To isté ustanovenie dodáva, že členské štáty vtedy musia brať „plne do úvahy“ príslušné ustanovenia zmluvy FEÚ a najmä článok 106 ZFEÚ.
- 23 Je potrebné poznamenať, že táto možnosť sa vykonáva pod kontrolou Komisie, keďže členské štáty sú podľa článku 3 ods. 6 smernice 2003/55 povinné informovať túto inštitúciu o všetkých opatreniach prijatých na splnenie povinností služby vo verejnom záujme a o ich možnom účinku na národnú a medzinárodnú hospodársku súťaž bez ohľadu na to, či takéto opatrenia vyžadujú alebo nevyžadujú odchýlky od ustanovení tejto smernice, a každé dva roky Komisiu informovať o všetkých prípadných zmenách týchto opatrení.
- 24 Smernica 2003/55, ak sú splnené podmienky, ktoré stanovuje, následne umožňuje zásah členského štátu určením ceny dodávky zemného plynu koncovému odberateľovi po 1. júli 2007.

O podmienkach zásahu členského štátu

- 25 S ohľadom na uvedené je potrebné postupne preskúmať podmienky, za ktorých je zásah členského štátu na základe článku 3 ods. 2 smernice 2003/55 možný a ktoré sú uvedené v tomto ustanovení.

O zásahu odôvodnenom všeobecným ekonomickým záujmom

- ²⁶ Pokiaľ ide o podmienku týkajúcu sa existencie všeobecného ekonomického záujmu, smernica 2003/55 jeho definíciu neuvádza, ale odkaz v článku 3 ods. 2 tejto smernice na túto podmienku, ako aj na článok 106 ZFEÚ, ktorý sa týka podnikov poverených poskytovaním služieb všeobecného hospodárskeho záujmu, zahŕňa výklad uvedenej podmienky v súlade s uvedeným ustanovením Zmluvy.
- ²⁷ V tejto súvislosti je dôležité pripomenúť, že článok 106 ods. 2 ZFEÚ na jednej strane stanovuje, že podniky poverené poskytovaním služieb všeobecného hospodárskeho záujmu podliehajú pravidlám hospodárskej súťaže, za predpokladu, že uplatňovanie týchto pravidiel neznemožňuje právne alebo v skutočnosti plniť určité úlohy, ktoré im boli zverené, a na druhej strane stanovuje, že rozvoj obchodu nesmie byť ovplyvnený v takom rozsahu, aby to bolo v rozpore so záujmami Únie.
- ²⁸ Toto ustanovenie, ako to spresnil Súdny dvor, sa snaží o zosúladenie záujmu členských štátov využívať určité podniky ako nástroj hospodárskej alebo sociálnej politiky so záujmom Únie na dodržiavaní pravidiel hospodárskej súťaže a zachovaní jednoty spoločného trhu (pozri v tomto zmysle rozsudok z 21. septembra 1999, Albany, C-67/96, Zb. s. I-5751, bod 103 a citovanú judikatúru).
- ²⁹ V tomto rámci majú členské štáty právo, pokiaľ dodržiavajú právo Únie, určiť rozsah a organizáciu svojich služieb všeobecného hospodárskeho záujmu. Môžu najmä zohľadniť vlastné ciele svojej vnútroštátnej politiky (pozri v tomto zmysle rozsudok Albany, už citovaný, bod 104).
- ³⁰ V prejednávanej veci, pokiaľ ide o organizáciu vnútorného trhu so zemným plynom, z odôvodnenia č. 27 smernice 2003/55 výslovne vyplýva, že ako povinnosti služby vo verejnom záujme stanovuje iba spoločné minimálne normy a požiadavky služby

vo verejnom záujme majú byť interpretované „na národnom princípe“ a „s ohľadom na okolnosti daného štátu“ pod podmienkou dodržiavania právnych predpisov Únie.

- 31 Rovnako treba uviesť, že odôvodnenie č. 26 smernice 2003/55 spresňuje, že členské štáty by mali zabezpečiť, aby pri pripojení na plynárenskú sústavu boli odberatelia informovaní o svojich právach na dodávku zemného plynu v stanovenej kvalite a za „primerané ceny“.
- 32 Z predchádzajúceho vyplýva, že smernica 2003/55 umožňuje členským štátom posúdiť, či je vo všeobecnom hospodárskom záujme potrebné po 1. júli 2007 uložiť podnikom pôsobiacim v plynárenskom sektore povinnosti služby vo verejnom záujme na zabezpečenie najmä toho, aby cena dodávky zemného plynu koncovému odberateľovi bola zachovaná na primeranej úrovni vo vzťahu k snahe členských štátov nájsť rovnováhu medzi cieľom liberalizácie a cieľom potrebnej ochrany koncového odberateľa, ktoré sleduje normotvorca Únie, pričom sa zohľadní situácia v sektore so zemným plynom, ako to bolo uvedené v bodoch 18 a 20 tohto rozsudku.

Dodržiavanie zásady proporcionality

- 33 Zo samotného znenia článku 106 ZFEÚ vyplýva, že povinnosti služby vo verejnom záujme, ktoré článok 3 ods. 2 smernice 2003/55 umožňuje uložiť podnikom, musia dodržiavať zásadu proporcionality, a teda že tieto povinnosti môžu byť na ujmu slobodnému určovaniu cien dodávok zemného plynu po 1. júli 2007 iba pod podmienkou, že je to potrebné na uskutočnenie cieľa všeobecného hospodárskeho záujmu, ktorý sledujú, a v dôsledku toho iba počas nutne časovo obmedzeného obdobia.

- 34 Prináleží vnútroštátnemu súdu, aby v rámci sporov vo veci samej posúdil, či táto požiadavka proporcionality je splnená. Súdnemu dvoru však prináleží poskytnúť mu na to všetok potrebný výklad práva Únie.
- 35 Po prvé, takýto zásah by sa mal obmedziť len na obdobie, pokiaľ je to v nevyhnutnej miere potrebné na dosiahnutie sledovaného cieľa, najmä aby sa trvalým nestalo opatrenie, ktoré svojou povahou predstavuje prekážku funkčnosti vnútorného trhu. V tejto súvislosti zmienka v dotknutom vnútroštátnom práve o zásahu prechodného charakteru nemôže sama osebe stačiť na konštatovanie proporčnej povahy z hľadiska jej trvania. Prináleží vnútroštátnemu súdu posúdiť, či vnútroštátna právna úprava, o akú ide v prejednáwanej veci, ktorá umožňuje určiť úroveň cien dodávok zemného plynu prijatím referenčnej ceny, o akú ide v prejednáwanej veci, nezávisle od slobodnej súťaže na trhu, splňa túto požiadavku. V tejto súvislosti by mal vnútroštátny súd preskúmať, či a v akom rozsahu sú správne orgány na základe príslušného vnútroštátneho práva podriadené povinnosti pravidelne prehodnocovať nevyhnutnosť a spôsoby zásahu vo vzťahu k vývoju v sektore so zemným plynom, a to v za sebou nasledujúcich obdobiach.
- 36 Po druhé, spôsob vykonaného zásahu nemôže ísť nad rámec toho, čo je nevyhnutné na dosiahnutie cieľa všeobecného hospodárskeho záujmu, ktorý sleduje.
- 37 V súvislosti s týmto bodom z pripomienok predložených Súdnemu dvoru v rámci tohto konania vyplýva, že definícia referenčnej ceny za dodávku zemného plynu, o akú ide v prejednáwanej veci, je určená na obmedzenie vplyvu zvyšovania ceny ropných produktov na medzinárodných trhoch, ktoré by sa v kontexte, keď hospodárska súťaž na trhu so zemným plynom nie je ešte účinná, najmä v rámci veľkoobchodného trhu, silno odrazilo na predajnej cene ponúkutej koncovému odberateľovi. Prináleží vnútroštátnemu súdu overiť, či je to tak v tomto prípade, pričom treba zohľadniť najmä

cieľ vytvoriť plne funkčný vnútorný trh s plynom a investície potrebné na vytvorenie účinnej hospodárskej súťaže v sektore so zemným plynom.

- 38 Ak sa pri týchto preskúmaniach potvrdí, že takýto zásah by mohol byť odôvodnený, požiadavka proporcionality bude najmä zahŕňať v zásade obmedzenie na tú časť ceny, ktorá je priamo ovplyvnená zvyšovaním za týchto osobitných okolností.
- 39 Po tretie, požiadavka proporcionality musí byť rovnako posúdená z hľadiska osobnej pôsobnosti opatrenia a presnejšie z hľadiska tých, ktorí zo zásahu majú prospech.
- 40 V tejto súvislosti je potrebné zdôrazniť, že táto požiadavka nie je prekážkou toho, aby sa uplatnenie referenčnej ceny za dodávku zemného plynu, o akú ide v prejednávanej veci, týkalo všetkých odberateľov domácností, ktorých odber zemného plynu je vyšší ako istý limit, a aby sa neobmedzovalo na tých, ktorí sú vyslovene uvedení v článku 3 ods. 3 smernice 2003/55, ktorých ochrana musí byť nevyhnutne zabezpečená z dôvodu ich zraniteľnosti.
- 41 Ako to pred Súdny dvorom tvrdia aj niektorí žalobcovia, za predpokladu, že by sa definícia referenčnej ceny za dodávku zemného plynu, o akú ide v prejednávanej veci, využívala aj pre podniky bez ohľadu na ich veľkosť, čo prináleží posúdiť vnútroštátnemu súdu, je potrebné spresniť, že smernica 2003/55 v zásade nevylučuje, že tieto podniky, rovnako ako koncoví odberatelia zemného plynu, môžu využívať povinnosti služby vo verejnom záujme, o ktorých môžu rozhodnúť členské štáty v rámci článku 3 ods. 2 tejto smernice. Odôvodnenie č. 26 tejto smernice osobitne spresňuje, že opat-

renia členských štátov na ochranu konečných odberateľov sa môžu líšiť v závislosti od toho, či ide o domácnosti, alebo o malé a stredné podniky.

42 V tomto prípade je však potrebné pri posudzovaní proporcionality dotknutého vnútroštátneho opatrenia zohľadniť na jednej strane to, že situácia podnikov je odlišná od situácie domácností, kde sledované ciele a záujmy nie sú nevyhnutne rovnaké, a na druhej strane to, že aj jednotlivé podniky sledujú podľa svojej veľkosti rôzne ciele.

43 Za týchto podmienok, okrem osobitnej situácie bytovej správy viacerých spoluvlastníkov, uvedenej aj počas pojednávania, požiadavka proporcionality uvádzaná predtým v zásade nebude dodržaná, ak by z definície referenčnej ceny za dodávku zemného plynu, o akú ide v prejednávanej veci, mali prospech rovnakým spôsobom jednotlivci aj podniky ako koncoví odberatelia plynu.

Povinnosti služby vo verejnom záujme, ktoré sú jasne definované, transparentné, nediskriminačné a overiteľné a potreba rovnosti prístupu plynárenských spoločností Únie k národným spotrebiteľom

44 Nakoniec musia byť splnené aj podmienky uvedené v článku 3 ods. 2 smernice 2003/55, týkajúce sa povinností služieb vo verejnom záujme prijatých podľa tohto ustanovenia, ktoré sú jasne definované, transparentné, nediskriminačné a overiteľné, ako aj potreba rovnosti prístupu plynárenských spoločností Únie k spotrebiteľom.

45 Pokiaľ ide o nediskriminačnosť uvedených povinností, prináleží vnútroštátnemu súdu overiť, či sa, vzhľadom na všetky opatrenia, ktoré môžu byť prijaté v tejto oblasti

dotknutým členským štátom, definícia referenčnej ceny za dodávku zemného plynu, o akú ide v prejednávanej veci, napriek tomu, že sa uplatňuje rovnako na všetky podniky, ktoré dodávajú zemný plyn, má považovať za diskriminačnú.

⁴⁶ Za taký by bol považovaný zásah, ktorý by v skutočnosti uložil vyššiu finančnú záťaž, ktorá z neho vyplýva, najmä niektorým z týchto podnikov, v prejednávanej veci tým, ktoré nevykonávajú zároveň činnosť výroby/dovozu zemného plynu.

⁴⁷ Je preto potrebné odpovedať na položené otázky tak, že článok 3 ods. 2 a článok 23 ods. 1 smernice 2003/55 nebránia vnútroštátnej právnej úprave, o akú ide v prejednávanej veci, ktorá umožňuje určiť úroveň ceny dodávky zemného plynu po 1. júli 2007 definíciou referenčnej ceny, o akú ide v prejednávanej veci, pod podmienkou, že tento zásah:

- sleduje všeobecný hospodársky záujem, ktorým je zachovanie ceny dodávky zemného plynu koncovému odberateľovi na primeranej úrovni vo vzťahu k snahe členských štátov nájsť rovnováhu medzi cieľom liberalizácie a cieľom potrebnej ochrany koncového odberateľa, ktoré sleduje smernica 2003/55, pričom sa zohľadní situácia v sektore so zemným plynom,
- môže byť na ujmu slobodnému určovaniu cien dodávok zemného plynu po 1. júli 2007 iba pod podmienkou, že je to potrebné na uskutočnenie takéhoto cieľa všeobecného hospodárskeho záujmu, a v dôsledku toho počas nutne časovo obmedzeného obdobia, a

- je jasne definovaný, transparentný, nediskriminačný, overiteľný a zaručuje rovnosť prístupu plynárenských spoločností Únie k spotrebiteľom.

O trovách

- ⁴⁸ Vzhľadom na to, že konanie pred Súdny dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (veľká komora) rozhodol takto:

Článok 3 ods. 2 a článok 23 ods. 1 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2003/55/ES z 26. júna 2003 o spoločných pravidlách pre vnútorný trh so zemným plynom, ktorou sa ruší smernica 98/30/ES, nebránia vnútroštátnej právnej úprave, o akú ide v prejednávanej veci, ktorá umožňuje určiť úroveň ceny dodávky zemného plynu po 1. júli 2007 definíciou „referenčnej ceny“, o akú ide v prejednávanej veci, pod podmienkou, že tento zásah:

- sleduje všeobecný hospodársky záujem, ktorým je zachovanie ceny dodávky zemného plynu koncovému odberateľovi na primeranej úrovni vo vzťahu

k snahe členských štátov nájsť rovnováhu medzi cieľom liberalizácie a cieľom potrebnej ochrany koncového odberateľa, ktoré sleduje smernica 2003/55, pričom sa zohľadní situácia v sektore so zemným plynom,

- **môže byť na ujmu slobodnému určovaniu cien dodávok zemného plynu po 1. júli 2007 iba pod podmienkou, že je to potrebné na uskutočnenie takéhoto cieľa všeobecného hospodárskeho záujmu, a v dôsledku toho počas nutne časovo obmedzeného obdobia, a**
- **je jasne definovaný, transparentný, nediskriminačný, overiteľný a zaručuje rovnosť prístupu plynárenských spoločností Európskej únie k spotrebiteľom.**

Podpisy